



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Opolu

LOP.410.6.1.2025

Arkadiusz Wiśniewski
Prezydent Miasta Opola
Urząd Miasta Opola
ul. Rynek 1A
45-015 Opole

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P25020 – Realizacja prawa do nauki dla dzieci ukraińskich w polskich szkołach

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta Opola, ul. Rynek 1A, 45-015 Opole ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Arkadiusz Wiśniewski, Prezydent Miasta Opola ² , od 23 października 2018 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Warunki organizacyjne do realizacji prawa do nauki przez dzieci uchodźców z Ukrainy 2. Warunki finansowe do realizacji prawa do nauki przez dzieci uchodźców z Ukrainy
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2022 r. do zakończenia czynności kontrolnych
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu
Kontrolerzy	1. Agnieszka Broszczak, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOP/40/2025 z 30 kwietnia 2025 r. 2. Marek Jurkiewicz, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOP/64/2025 z 15 maja 2025 r.

(akta kontroli str. 1-2)

¹ Dalej: Urząd.

² Dalej: Prezydent.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania jednostki w kontrolowanym zakresie.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W okresie objętym kontrolą Miasto Opole zapewniało warunki organizacyjne do realizacji prawa do nauki przez uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy⁵. W szkołach, dla których było organem prowadzącym, zorganizowano dodatkową bezpłatną naukę języka polskiego oraz zajęcia wyrównawcze dla ww. uczniów. Ponadto wspomagano nauczycieli w ich doskonaleniu i doszkalać w zawodowym, a plany doskonalenia zawodowego tej grupy zawodowej zostały opracowane z uwzględnieniem kierunków realizacji polityki oświatowej państwa. W Wydziale Oświaty prowadzono ewidencję spełniania obowiązku nauki przez uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy i sprawowano kontrolę w tym zakresie. Prezydent przekazywał dyrektorom publicznych szkół podstawowych działających na terenie miasta informacje o aktualnym stanie i o zmianach w ewidencji dzieci i młodzieży w wieku 3-18 lat, w oparciu o adresy zameldowania tych osób.

W kontrolowanym okresie Miasto Opole zapewniło również warunki finansowe do realizacji prawa do nauki przez uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy, w tym podjęło skuteczne działania umożliwiające dofinansowanie zakupu podręczników, materiałów edukacyjnych i ćwiczeniowych oraz udzielanie ww. uczniom stypendiów szkolnych o charakterze socjalnym. Bezpłatny transport do szkół uczniom pochodzenia ukraińskiego organizowano w oparciu o przepisy ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe⁶.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁷ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Warunki organizacyjne do realizacji prawa do nauki przez dzieci uchodźców z Ukrainy

Opis stanu faktycznego

1.1. W okresie objętym kontrolą Miasto Opole było organem prowadzącym dla 37 szkół.

W latach szkolnych objętych okresem kontroli liczba uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy spełniających obowiązek szkolny w szkołach prowadzonych przez Miasto Opole wynosiła odpowiednio⁸: a/ 800,22 (9,24% wszystkich uczniów spełniających obowiązek szkolny w tych szkołach) w roku szkolnym 2022/2023,

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Za uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy uznano uczniów, którzy spełniają warunki określone w art. 2 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 337, ze zm.) lub przebywających na terytorium Polski na podstawie innych ustaw i przybyłych do Polski po 24 lutego 2022 r. w związku z działaniami wojennymi na terenie Ukrainy. Dalej: uczniowie - dzieci uchodźcy z Ukrainy.

⁶ Dz.U. z 2024 r. poz. 737, ze zm.

⁷ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁸ Według SIO: dla roku szkolnego 2022/2023 - podana liczba uczniów po przecinku została wyliczona na podstawie raportu średniomiesięcznego za okres 1-30 września 2022 r., następnie według danych na 30 września 2023 r. oraz na 30 września 2024 r.

b/ 803 (8,8%) w roku szkolnym 2023/2024 oraz c/ 833 (8,64%) w roku szkolnym 2024/2025.

W poszczególnych latach objętych kontrolą liczba uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy spełniających obowiązek nauki w szkołach ponadpodstawowych prowadzonych przez Miasto Opole wynosiła odpowiednio⁹: a/ 193,11 (1,90% wszystkich uczniów spełniających obowiązek szkolny w tych szkołach) w roku szkolnym 2022/2023, b/ 223 (2,05%) w roku szkolnym 2023/2024 oraz c/ 335 (3,22%) w roku szkolnym 2024/2025.

W roku szkolnym 2021/2022¹⁰ brak było ww. uczniów spełniających obowiązek szkolny lub obowiązek nauki w szkołach prowadzonych przez Miasto Opole.

(akta kontroli str. 13-14, 23, 29-33)

W latach szkolnych 2022/2023¹¹ - 2024/2025 następował wzrost liczby uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy spełniających obowiązek szkolny, których liczba - według typów szkół - wynosiła odpowiednio: a/ w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) – 797,59, 798 i 823; b/ w szkołach podstawowych specjalnych – 2,63, 5 i 10.

W latach szkolnych 2022/2023¹² - 2024/2025 wzrost liczby uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy spełniających obowiązek nauki nastąpił w następujących typach szkół, w których liczba takich uczniów wyniosła odpowiednio: a/ w technikumach – 63,53, 99 i 164; b/ w szkołach branżowych I stopnia – 31,27, 50 i 69; c/w szkołach branżowych II stopnia – dwóch uczniów w roku szkolnym 2024/2025 oraz d/ w ogólnokształcących szkołach artystycznych dających uprawnienia zawodowe – 4,17, 10 i 15.

Spadek liczby uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy spełniających obowiązek nauki w ww. latach szkolnych nastąpił natomiast w następujących typach szkół, w których liczba takich uczniów wyniosła odpowiednio: a/ w liceach ogólnokształcących – 92,57, 63 i 84 oraz b/ w szkołach specjalnych przysposabiających do pracy – 1,67, 1 i 1.

(akta kontroli str. 13-14, 24-25)

1.2. W latach szkolnych 2021/2022-2024/2025 na podstawie art. 51 ust. 1 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa¹³ utworzono dwie inne lokalizacje prowadzenia zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych podporządkowane organizacyjnie szkołom i przedszkolom, dla których organem prowadzącym było Miasto Opole, tj.:

a/ przy ul. Skautów Opolskich 10 (lokalizacja podporządkowana organizacyjnie Przedszkolu Publicznemu nr 55 przy ul. Szarych Szeregów 2),

⁹ Według SIO: dla roku szkolnego 2022/2023 - podana liczba uczniów po przecinku została wyliczona na podstawie raportu średniomiesięcznego za okres 1-30 września 2022 r., następnie według danych na 30 września 2023 r. oraz na 30 września 2024 r.

¹⁰ Według danych z SIO na 30 września 2021 r.

¹¹ Według SIO: dla roku szkolnego 2022/2023 - podana liczba uczniów po przecinku została wyliczona na podstawie raportu średniomiesięcznego za okres 1-30 września 2022 r., następnie według danych na 30 września 2023 r. oraz na 30 września 2024 r.

¹² Według SIO: dla roku szkolnego 2022/2023 - podana liczba uczniów po przecinku została wyliczona na podstawie raportu średniomiesięcznego za okres 1-30 września 2022 r., następnie według danych na 30 września 2023 r. oraz na 30 września 2024 r.

¹³ Dalej: ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy.

b/ przy ul. Powstańców Śląskich 19 (lokalizacja podporządkowana Publicznej Szkole Podstawowej nr 8 im. Gustawa Morcinka przy ul. Księdza Norberta Bończyka 13).

Ww. lokalizacje zostały utworzone na podstawie uchwały nr LII/985/22 Rady Miasta Opola z dnia 31 marca 2022 r. w sprawie utworzenia innych lokalizacji prowadzenia zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych podporządkowanych organizacyjnie jednostkom oświatowym, dla których organem prowadzącym jest Miasto Opole, na okres od 1 kwietnia do 31 sierpnia 2022 r. (tj. w roku szkolnym 2021/2022). Uchwała ta została poprzedzona pozytywną opinią Opolskiego Kuratora Oświaty w sprawie utworzenia innej lokalizacji prowadzenia zajęć podporządkowanej szkole/przedszkolu prowadzonej przez jednostkę samorządu terytorialnego z 23 marca 2022 r.

Prezydent Miasta wyjaśnił, że (...) *W związku z tym, że liczba miejsc w oddziałach poszczególnych klas w publicznych szkołach podstawowych oraz w oddziałach przedszkolnych w przedszkolach publicznych, dla których organem prowadzącym było Miasto Opole zaspokajała potrzeby przyjęcia do nich uczniów będących obywatelami Ukrainy, którzy przybyli na terytorium RP z terytorium Ukrainy od 24 lutego 2022 r., w roku szkolnym 2021/2022 nie były prowadzone zajęcia dydaktyczne, wychowawcze oraz opiekuńcze w ww. innych lokalizacjach. W kolejnych latach szkolnych włącznie z rokiem szkolnym 2024/2025 nie było potrzeby tworzenia innych lokalizacji prowadzenia zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych podporządkowanych organizacyjnie jednostkom oświatowym, dla których organem prowadzącym jest Miasto Opole.*

(akta kontroli str. 4, 14-15, 34-46)

1.3. Miasto Opole w latach szkolnych 2021/2022 - 2024/2025 nie utworzyło innych lokalizacji prowadzenia zajęć w jednostkach oświatowych prowadzonych przez inne organy, o których mowa w art. 51 ust. 6 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy.

(akta kontroli str. 4-5, 15)

1.4. W latach szkolnych 2022/2023 - 2023/2024¹⁴ liczba oddziałów przygotowawczych w szkołach prowadzonych przez Miasto Opole, w których obowiązek szkolny spełniali uczniowie – dzieci uchodźców z Ukrainy wyniosła odpowiednio: pięć (dla 68 uczniów) i dwa (dla 24 uczniów). W latach szkolnych 2021/2022 i 2024/2025 nie utworzono takich oddziałów¹⁵.

Oddziały przygotowawcze utworzone w latach szkolnych 2022/2023 i 2023/2024 stanowiły odpowiednio 1,14% oraz 0,47% udziału w liczbie oddziałów ogólnodostępnych, w których uczniowie – dzieci uchodźców z Ukrainy spełniali obowiązek szkolny. Udział uczniów oddziałów przygotowawczych w stosunku do liczby uczniów w oddziałach ogólnodostępnych, w których uczniowie – dzieci uchodźców z Ukrainy spełniali obowiązek szkolny wynosił odpowiednio: 8,5% i 2,99%.

(akta kontroli str. 5, 15)

¹⁴ Według danych na 30 września 2022 r. oraz na 30 września 2023 r.

¹⁵ Według danych na 30 września 2021 r. oraz na 30 września 2024 r.

W roku szkolnym 2022/2023¹⁶ funkcjonowały dwa oddziały przygotowawcze w szkołach prowadzonych przez Miasto Opole, w których obowiązek nauki spełniało 24 uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy. Ww. oddziały stanowiły 0,55% liczby oddziałów ogólnodostępnych, w których uczniowie – dzieci uchodźców z Ukrainy spełniali obowiązek nauki.

Udział procentowy uczniów oddziałów przygotowawczych w ww. okresie, w stosunku do liczby uczniów w oddziałach ogólnodostępnych, w których uczniowie – dzieci uchodźców z Ukrainy spełniali obowiązek nauki, wynosił 12,42%.

W latach szkolnych 2021/2022, 2023/2024 i 2024/2025¹⁷ nie utworzono takich oddziałów.

(akta kontroli str. 5-6, 16)

1.5. W latach szkolnych 2021/2022 - 2024/2025 Miasto Opole zapewniało dodatkową bezpłatną naukę języka polskiego dla uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy, zarówno w publicznych szkołach podstawowych¹⁸, jak i w publicznych szkołach ponadpodstawowych, dla których było organem prowadzącym. W poszczególnych latach szkolnych w szkołach podstawowych nauką tą objęto odpowiednio: 706, 791, 1497 i 605¹⁹ uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy, a w szkołach ponadpodstawowych: 102, 189, 159, 174²⁰ takich uczniów.

W latach szkolnych 2022/2023 oraz 2023/2024 odnotowano wzrost liczby uczestników dodatkowych zajęć z nauki języka polskiego w szkołach podstawowych odpowiednio o 21,29%²¹ i o 68,98%²² oraz spadek o 52,96%²³ w roku szkolnym 2024/2025²⁴. W szkołach ponadpodstawowych odnotowano wzrost w ww. zakresie w latach szkolnych 2022/2023 i 2024/2025²⁵ odpowiednio o 85,29%²⁶ i o 9,43%²⁷ oraz spadek o 15,87%²⁸ w roku szkolnym 2023/2024.

W kontrolowanym okresie nie wystąpiły przypadki braku wyrażenia zgody przez organ prowadzący na realizację przez szkoły dodatkowej bezpłatnej nauki języka polskiego dla uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy.

(akta kontroli str. 29-33, 714, 715-736, 737-762, 763-788, 789-813, 814-855, 856-874, 875-897, 898-917, 918-922)

1.6. W latach szkolnych 2021/2022 - 2024/2025, w szkołach, dla których organem prowadzącym było Miasto Opole, organizowane były zajęcia wyrównawcze: a/ dla 58 uczniów – w ośmiu oddziałach szkół podstawowych i dla

¹⁶ Według danych na 30 września 2022 r.

¹⁷ Stan na 30 września 2021 r., 2023 r. i 2024 r.

¹⁸ W roku szkolnym 2021/2022: w 22 z 23 szkół podstawowych i w 14 z 15 szkół ponadpodstawowych; w roku szkolnym 2022/2023: we wszystkich 23 szkołach podstawowych i w 14 z 15 szkół ponadpodstawowych; w roku szkolnym 2023/2024: – we wszystkich 23 szkołach podstawowych i we wszystkich 15 szkołach ponadpodstawowych; w roku szkolnym 2024/2025: w 21 z 23 szkołach podstawowych i w 14 z 15 szkołach ponadpodstawowych.

¹⁹ Według stanu na 19 maja 2025 r.

²⁰ Według stanu na 19 maja 2025 r.

²¹ Względem poprzedniego roku szkolnego.

²² Względem poprzedniego roku szkolnego.

²³ Względem poprzedniego roku szkolnego.

²⁴ Według stanu na 19 maja 2025 r.

²⁵ Według stanu na 19 maja 2025 r.

²⁶ Względem poprzedniego roku szkolnego.

²⁷ Względem poprzedniego roku szkolnego.

²⁸ Względem poprzedniego roku szkolnego.

31 uczniów – w sześciu oddziałach szkół ponadpodstawowych; b/ dla 89 uczniów w ośmiu oddziałach szkół podstawowych i dla 72 uczniów w siedmiu oddziałach szkół ponadpodstawowych; c/ dla 74 uczniów w dziewięciu oddziałach szkół podstawowych i dla 33 uczniów w sześciu oddziałach szkół ponadpodstawowych; d/ dla 107 uczniów w pięciu oddziałach szkół podstawowych i dla 47 uczniów w czterech oddziałach szkół ponadpodstawowych.

(akta kontroli str. 29-33, 918-922)

1.7. W latach szkolnych 2021/2022 - 2024/2025 Wydział Oświaty prowadził ewidencję oświadczeń o pobieraniu przez uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy, zamieszkałych na terenie miasta, edukacji w ukraińskim systemie oświaty z wykorzystaniem metod kształcenia na odległość, o których mowa w § 15 rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 21 marca 2022 r. w sprawie organizacji kształcenia, wychowania i opieki dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy²⁹. W poszczególnych latach szkolnych liczba zaewidencjonowanych uczniów kontynuujących nauczanie w ukraińskim systemie oświaty i podlegająca obowiązkowi szkolnemu wynosiła odpowiednio: a/ 27 osób w roku szkolnym 2021/2022, b/ 15 - w roku 2022/2023 oraz c/ 16 – w roku 2023/2024. Liczba zaewidencjonowanych uczniów podlegająca obowiązkowi nauki wynosiła w latach szkolnych 2021/2022 - 2022/2023 odpowiednio 22 osoby i trzy osoby.

W roku szkolnym 2023/2024 do Urzędu nie wpłynęły oświadczenia o uczniach – dzieciach uchodźców z Ukrainy, podlegających obowiązkowi nauki, kontynuujących naukę w ukraińskim systemie oświaty, a w roku szkolnym 2024/2025 - oświadczenia o kontynuacji nauki przez uczniów w ukraińskim systemie oświaty.

(akta kontroli str. 13-23, 642-646)

W sprawie wsparcia technicznego uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy, zamieszkałych na terenie Opola, objętych edukacją w ukraińskim systemie oświaty z wykorzystaniem metod kształcenia na odległość, Zastępca Prezydenta Miasta wyjaśnił: *w latach 2022-2025 do Wydziału Oświaty (...) nie wpływały żadne pisma/wnioski/prośby od jednostek dyplomatycznych, dyrektorów szkół publicznych lub organizacji działających na rzecz uchodźców z Ukrainy w sprawie udzielenia wsparcia technicznego uczniom kontynuującym naukę w ukraińskim systemie oświaty z wykorzystaniem metod kształcenia na odległość np. w zakresie bezpłatnego użyczenia pomieszczeń do realizacji nauki w trybie zdalnym, użyczenia sprzętu komputerowego lub łączy internetowych do celów realizacji nauki w trybie zdalnym.*

(akta kontroli str. 925)

1.8. W latach szkolnych 2021/2022 - 2024/2025³⁰ do Urzędu nie wpływały wnioski/pisma placówek dyplomatycznych, organizacji pozarządowych oraz dyrektorów szkół dotyczące organizacji w szkołach zajęć edukacyjnych w zakresie języka i kultury ukraińskiej.

Prezydent wyjaśnił: *Miasto Opole (...) nie organizowało w szkołach nauki i kultury Ukrainy ze względu na brak takich wniosków-próśb.* Ponadto Prezydent wyjaśnił,

²⁹ Dz. U. z 2023 r. poz. 2094, ze zm.

³⁰ Według stanu na 19 maja 2025 r.

że część działań Miasta Opola podejmowanych jest w ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi realizowanej w oparciu o priorytety i cele wskazane w danym roku przez Radę Miasta Opola w dokumencie zwanym Programem Współpracy. (...) Spośród organizacji pozarządowych realizujących na zlecenie Miasta Opola zadania publiczne z zakresu integracji cudzoziemców udział organizacji złożonych i prowadzonych przez Ukraińców kształtował się następująco: w roku 2021 cztery zadania na dziewięć zleconych, w roku 2022 trzy zadania na 16 zleconych, w roku 2023 trzy zadania na 10 zleconych, w roku 2024 jedno zadanie na 10 zleconych, w roku 2025 dwa zadania na siedem zleconych.

(akta kontroli str. 13-22)

W latach 2022-2025 Prezydent corocznie ogłaszał otwarty konkurs ofert na powierzenie realizacji zadań publicznych z zakresu działalności na rzecz integracji cudzoziemców. W ramach tych konkursów organizowane były m.in. kursy języka polskiego dla cudzoziemców, doradztwo zawodowe dla cudzoziemców, wsparcie edukacyjne dla cudzoziemców, spotkania integracyjne dla mieszkańców Opola, dialog tradycji polsko-ukraińskich oraz wakacyjne półkolonie.

(akta kontroli str. 47-81)

W latach 2022-2025 Miasto Opole regularnie organizowało wydarzenia związane z kulturą Ukrainy, w szczególności obchody Dni Niepodległości Ukrainy, wiece solidarności z Ukrainą, jak też wystawy tematyczne pt. *Kobiety i Wojna*.

(akta kontroli str. 13-22)

W okresie objętym kontrolą Miasto Opole podjęło szereg działań, uwzględniających rosnącą liczbę mieszkańców Opola pochodzenia ukraińskiego. Należało do nich m.in. przeznaczenie lokali miejskich na miejsca spotkań społeczności ukraińskiej (światlica prowadzone przez Fundację HumanDoc przy ul. Krakowskiej 41A), przekazanie w formie użyczenia lokali miejskich dla organizacji pozarządowych, stworzonych przez Ukraińców (Fundacja Gringo, Stowarzyszenie Aviriana), bezpłatne udostępnianie pomieszczeń miejskich na działania ukierunkowane na wsparcie i integrację społeczności Ukraińców w Opolu.

Ponadto działania i inicjatywy skierowane do uchodźców z Ukrainy realizowane były przez placówki oświatowe, dla których organem prowadzącym było Miasto Opole, w tym Miejskie Centrum Wspomagania Edukacji w Opolu³¹. Obejmowały one m.in.:

- 1) kurs języka polskiego jako obcego organizowany od 21 marca 2022 r. do 25 maja 2022 r.; program kursu został opracowany w MCWE, a oparto go na poziomie A1/A2 według Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego i obejmował 100 h dla uczestnika;
- 2) utworzenie świetlicy dla dzieci ukraińskich w wieku 3-7 lat od 8 do 31 marca 2022 r. z zapewnieniem dzieciom posiłków i zajęć w ramach wolontariatu ze specjalistami oraz animatorami MCWE;
- 3) kurs języka ukraińskiego jako obcego w dwóch terminach od 28 marca 2022 r. do 29 kwietnia 2022 r. oraz od 6 do 30 maja 2022 r.; program obejmował

³¹ Dalej: MCWE.

podstawowe zwroty i wyrażenia w języku ukraińskim; zajęcia odbywały się w cyklach czterogodzinnych dwa razy w tygodniu, w łącznym wymiarze 32 h dla każdej z grup;

4) zorganizowanie 8-9 oraz 20-22 grudnia 2022 r. Mikołajkowych Spotkań – wydarzeń o tematyce świątecznej dla dzieci uchodźczych z Ukrainy, które uczęszczały do publicznych przedszkoli i klas I-III szkół podstawowych w Opolu; podczas wydarzenia uczniowie poszczególnych placówek brali udział w warsztatach świątecznych w zakresie kolędowania i tworzenia ozdób świątecznych.

(akta kontroli str. 13-22)

1.9. W latach szkolnych 2021/2022 - 2024/2025 szkoły publiczne, dla których organem prowadzącym było Miasto Opole, zatrudniały łącznie 33 osoby na stanowiskach pomocy nauczyciela i asystenta międzykulturowego. W okresie tym w szkołach utworzono odpowiednio 14, 13, 12 i osiem stanowisk pomocy nauczyciela, a w roku szkolnym 2024/2025 cztery stanowiska asystenta międzykulturowego.

(akta kontroli str. 649-654)

Przyczyną zmniejszenia stanu zatrudnienia asystentów nauczycieli w poszczególnych latach szkolnych była, jak wyjaśnił Prezydent, likwidacja oddziałów przygotowawczych w szkołach, z uwagi na zmniejszenie liczby uczniów z Ukrainy wymagających szczególnego wsparcia oraz zmiana stanowisk z pomocy nauczyciela na asystenta międzykulturowego i nauczyciela.

(akta kontroli str. 649-654)

We wszystkich przypadkach ww. osoby zatrudniono w oparciu o wniosek dyrektora szkoły o wyrażenie przez Prezydenta zgody na zwiększenie zatrudnienia w placówce. Nie stwierdzono odmowy przez Prezydenta takiego zatrudnienia.

(akta kontroli str. 649-654)

1.10. W latach szkolnych 2021/2022 - 2024/2025 szkoły publiczne, dla których organem prowadzącym było Miasto Opole, zatrudniały na stanowiskach nauczycieli łącznie 15 obywateli Ukrainy. We wszystkich przypadkach osoby te zatrudnione zostały w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 października 1992 r. w sprawie zasad i warunków zatrudniania w szkołach i placówkach publicznych nauczycieli nie będących obywatelami polskimi³². W latach szkolnych 2022/2023 - 2024/2025 utworzono odpowiednio: cztery, osiem i 10 stanowisk nauczycieli dla osób z obywatelstwem ukraińskim. W roku szkolnym 2021/2022 nie utworzono takich stanowisk. W latach szkolnych 2021/2022-2024/2025 nie zatrudniano na stanowiskach nauczycieli obywateli Ukrainy w trybie przewidzianym w art. 15 ust. 2 ustawy Prawo oświatowe.

(akta kontroli str. 649-713)

Prezydent wyjaśnił, że w powyższych przypadkach zatrudnienia (...) *przepisy nie nakładają i nie nakładają na dyrektora obowiązku uzyskania wcześniejszej zgody*

³² Dz.U. Nr 85, poz. 432

organu prowadzącego. Takie zmiany wprowadzane były do arkuszy organizacji szkół w formie aneksu a akceptacją wnioskiem o zatrudnienie było zatwierdzenie tych zmian przez organ prowadzący.

(akta kontroli str. 649-713)

1.11. W latach 2022-2025 Prezydent ustalił plany dofinansowania form doskonalenia zawodowego nauczycieli Miasta Opola³³, które zgodnie z § 5 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 23 sierpnia 2019 r. w sprawie dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli, szczegółowych celów szkolenia branżowego oraz trybu i warunków kierowania nauczycieli na szkolenia branżowe³⁴, zostały opracowane przez organ prowadzący do 31 stycznia danego roku.

Ponadto Prezydent ustalił formy i specjalności oraz maksymalne kwoty dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli³⁵.

Przyjęte plany dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli za poszczególne lata objęte kontrolą zostały opracowane z uwzględnieniem wniosków dyrektorów szkół oraz kierunków polityki oświatowej państwa³⁶.

W latach 2022-2025 wśród specjalności, na które przyznane zostało dofinansowanie w ramach studiów podyplomowych, ujęto nauczanie języka polskiego jako obcego oraz edukację międzykulturową w pracy nauczyciela³⁷, a także dofinansowanie kursów kwalifikacyjnych³⁸, doskonalących i certyfikujących, szkoleń rad pedagogicznych i innych form kształcenia (np. warsztaty, szkolenia, seminaria)³⁹ zgodnie z planem doskonalenia w jednostce oświatowej oraz kierunkami realizowanej w danym roku polityki oświatowej.

(akta kontroli str. 82-83, 86-89, 144-226, 231-323)

³³ Zarządzenia: a/ OR-I.0050.2.2022 z 4 stycznia 2022 r. w sprawie ustalenia planu dofinansowania form doskonalenia zawodowego nauczycieli Miasta Opola w 2022 r.; b/ OR-I.0050.11.2023 z 5 stycznia 2023 r. w sprawie ustalenia planu dofinansowania form doskonalenia zawodowego nauczycieli Miasta Opola w 2023 r.; c/ OR-I.0050.21.2024 z 8 stycznia 2024 r. w sprawie ustalenia planu dofinansowania form doskonalenia zawodowego nauczycieli Miasta Opola w 2024 r.; d/ OR-I.0050.32.2025 z 14 stycznia 2025 r. w sprawie ustalenia planu dofinansowania form doskonalenia zawodowego nauczycieli Miasta Opola w 2025 r.

³⁴ Dz. U. z 2023 r., poz. 2628; dalej: rozporządzenie w sprawie dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli.

³⁵ Zarządzenia: a/ OR-I.0050.3.2022 z 4 stycznia 2022 r. w sprawie ustalenia na 2022 r. form i specjalności oraz maksymalnych kwot dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli, b/ OR-I.0050.10.2023 z 5 stycznia 2023 r. w sprawie ustalenia na 2023 r. form i specjalności oraz maksymalnych kwot dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli, c/ OR-I.0050.20.2024 z 8 stycznia 2024 r. w sprawie ustalenia na 2024 r. form i specjalności oraz maksymalnych kwot dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli, d/ OR-I.0050.31.2025 z 14 stycznia 2025 r. w sprawie ustalenia na 2025 r. form i specjalności oraz maksymalnych kwot dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli.

³⁶ W roku szkolnym 2021/2022: *Doskonalenie kompetencji nauczycieli w pracy z uczniem z doświadczeniem migracyjnym, w tym w zakresie nauczania języka polskiego jako języka obcego*; w roku szkolnym 2022/2023: *Doskonalenie kompetencji nauczycieli do pracy z uczniami przybyłymi z zagranicy, w szczególności z Ukrainy, adekwatnie do zaistniałych potrzeb oraz kompetencji nauczycieli nowych przedmiotów wprowadzonych do podstawy programowej*; w roku szkolnym 2023/2024: *Doskonalenie kompetencji nauczycieli w pracy z uczniem z doświadczeniem migracyjnym, w tym w zakresie nauczania języka polskiego jako języka obcego* a w roku szkolnym 2024/2025: *Praca z uczniem z doświadczeniem migracyjnym, w tym w zakresie nauczania języka polskiego jako języka obcego*.

³⁷ W latach 2023-2025.

³⁸ W tym w 2023 r. na specjalność *Kwalifikacje do nauczania języka polskiego jako języka obcego*.

³⁹ W tym w latach 2022-2025 na specjalność *Przygotowanie do pracy pedagogicznej w klasie wielokulturowej*.

Zastępca Prezydenta poinformował również, że w okresie objętym kontrolą (...) *Miejski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli wchodzący w skład MCWE, jako publiczna placówka doskonalenia prowadzona przez Miasto Opole, przygotował nieodpłatną ofertę doskonalenia nauczycieli na poszczególne lata, zgodnie z potrzebami jednostek oświatowych w zakresie doskonalenia zawodowego nauczycieli i z uwzględnieniem priorytetów realizacji kierunków polityki oświatowej państwa. Działania te obejmowały w poszczególnych latach szkolnych 2021/2022 - 2024/2025:*

a/ w roku szkolnym 2021/2022: opracowanie koncepcji warsztatów metodycznych dla nauczycieli języka polskiego dotyczących nauczania języka polskiego jako obcego w warunkach szkolnych oraz opracowanie i zamieszczenie na stronie internetowej MCWE informacji o środkach dydaktycznych wspierających naukę języka polskiego jako obcego;

b/ w latach szkolnych 2022/2023-2024/2025: w ramach rad pedagogicznych uwzględniono działania obejmujące: elementy pedagogiki międzykulturowej w środowisku szkolnym, indywidualizację nauczania w zróżnicowanym zespole klasowym oraz pracę rady pedagogicznej z uczniem z doświadczeniem migracji i jego rodziną, a ponadto w roku szkolnym 2022/2023 pracę z uczniem ukraińskim kontynuującym naukę w polskiej szkole; zorganizowano warsztaty w zakresie podstawowych zasad nauczania języka polskiego jako obcego w szkole podstawowej/ponadpodstawowej oraz języka polskiego jako (coraz mniej) obcego oraz zorganizowano konferencje *Jak pracować na lekcjach języka polskiego z uczniami, którzy słabo znają język polski* (w roku szkolnym 2022/2023 i w roku szkolnym 2024/2025) oraz *Rozwijanie umiejętności pisania* (w latach szkolnych 2023/2024-2024/2025).

Ponadto w roku szkolnym 2024/2025 Miejski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli, w zakresie szkoleń przedmiotowych w szkołach w ramach przedmiotów humanistycznych (język polski), oferował m.in. szkolenia dotyczące zagadnień związanych z pracą z uczniem z doświadczeniem migracyjnym, takie jak: *a/ Wykorzystanie tekstów uproszczonych w pracy z uczniami z specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z uczniami z doświadczeniem migracyjnym, b/ Jak umożliwić słabo czytającemu uczniowi, w tym z doświadczeniem migracyjnym, samodzielne dotarcie do treści czytanego tekstu, c/ Praca nauczycieli różnych przedmiotów z uczniem z doświadczeniem migracji wspierająca nabywanie przez ucznia języka polskiego jako obcego.*

(akta kontroli str. 82-83, 86-89, 227-230)

W poszczególnych latach okresu objętego kontrolą na doskonalenie zawodowe nauczycieli przeznaczono środki w wysokości 0,8% planowanych rocznych środków na wynagrodzenia osobowe nauczycieli, zgodnie z art. 70a ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela⁴⁰.

(akta kontroli str. 82-83, 86-89, 95-143)

1.12. W latach 2022-2025 Wydział Oświaty przekazywał dyrektorom publicznych szkół podstawowych na obszarze gminy informacje o aktualnym stanie i zmianach w ewidencji ludności miasta w zakresie dzieci i młodzieży zameldowanych na pobyt stały lub czasowy w obwodzie danej szkoły. Informacje

⁴⁰ Dz. U. z 2024 r. poz. 986, ze zm.

przekazywano w formie wydruków z ewidencji ludności dotyczących dzieci urodzonych w latach, które w danym roku szkolnym miały być objęte obowiązkiem szkolnym. Informacja przekazywana była dyrektorom w następującej częstotliwości: 1) w lutym 2022 r. – listy dzieci zameldowanych na pobyt stały i czasowy w Opolu, urodzonych w 2015 r., objętych od 1 września 2022 r. obowiązkiem szkolnym dla każdego z obwodów danej szkoły; 2) 26 sierpnia 2022 r. – informacja o aktualnym stanie ewidencji dzieci urodzonych w latach 2008-2016; 3) w lutym 2023 r. – listy dzieci zameldowanych na pobyt stały i czasowy w Opolu, urodzonych w 2016 r., objętych od 1 września 2023 r. obowiązkiem szkolnym dla każdego z obwodów danej szkoły; 4) 11 września 2023 r. – informacja o aktualnym stanie ewidencji dzieci urodzonych w latach 2009-2017; 5) w styczniu 2024 r. – listy dzieci zameldowanych na pobyt stały i czasowy w Opolu, urodzonych w 2017 r., objętych od 1 września 2024 r. obowiązkiem szkolnym dla każdego z obwodów danej szkoły; 6) 20 sierpnia 2024 r. – informacja o aktualnym stanie ewidencji dzieci urodzonych w latach 2010-2018; 7) w lutym 2025 r. – listy dzieci zameldowanych na pobyt stały i czasowy w Opolu, urodzonych w 2018 r., objętych od 1 września 2025 r. obowiązkiem szkolnym dla każdego z obwodów danej szkoły.

(akta kontroli str. 89-90, 324-329)

Zastępca Prezydenta wyjaśnił: *z informacji uzyskanej z Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu (...) wydział dysponuje jedynie danymi osób zameldowanych na terenie Opola (...).*

(akta kontroli str. 89-90)

W całym okresie objętym kontrolą nadzór nad spełnianiem przez dzieci zamieszkałe na terenie Opola obowiązku nauki sprawował Wydział Oświaty, który prowadził ewidencję spełniania tego obowiązku w formie uporządkowanego zbioru dokumentów. Zbiór ten zawierał: a) wykazy uczniów uczęszczających do szkół ponadpodstawowych, dla których organem prowadzącym było Miasto Opole, b) wezwania do rodziców uczniów niespełniających obowiązku nauki w szkołach, dla których organem prowadzącym było Miasto Opole, c) oświadczenia rodziców uczniów spełniających obowiązek nauki w sposób inny niż uczęszczanie do szkół ponadpodstawowych, dla których organem prowadzącym było Miasto Opole, d) informacje dyrektorów szkół ponadpodstawowych o zmianie realizacji obowiązku nauki w danej szkole wraz z informacją, gdzie dana osoba będzie ten obowiązek realizowała. Wydział Oświaty posiadał stały dostęp do bazy ewidencji ludności w Internetowym Zintegrowanym Systemie Zarządzania – KSAT.

(akta kontroli str. 86-94, 926-929)

Zastępca Prezydenta wyjaśnił: *Wydział Oświaty w imieniu Prezydenta kontroluje spełnianie obowiązku nauki przez młodzież w wieku 16-18 lat zamieszkałą na terenie miasta Opola poprzez: 1) zebranie od dyrektorów szkół funkcjonujących w mieście Opolu (publicznych i niepublicznych) zestawienia, w formie tabeli, danych uczniów uczęszczających do danej szkoły z roczników podlegających w danym roku ww. kontroli - tabele, które stanowią ewidencję uczniów znajdujących się w segregatorach w Wydziale Oświaty, 2) pracownik, który zgodnie ze swoim zakresem obowiązków*

proceedzi sprawę, porównuje ewidencje zawierające dane uczniów przekazane przez dyrektorów z ewidencją ludności dostępną w systemie KSAT, 3) w przypadku stwierdzenia, że osoba, która widnieje w ewidencji ludności w systemie KSAT nie została ujęta w żadnej z ewidencji przesłanych przez dyrektorów, sporządzane jest pismo do rodziców/prawnych opiekunów w sprawie złożenia pisemnego oświadczenia o sposobie i miejscu realizacji nauki przez ich dziecko. Pisma wraz ze złożonymi oświadczeniami znajdują się w segregatorach w Wydziale Oświaty.

Zastępca Prezydenta wyjaśnił również: (...) ewidencja dotycząca kontroli spełniania obowiązku nauki przez młodzież w wieku 16-18 lat zamieszkałą na terenie miasta Opola prowadzona jest w formie papierowej, w formie a) tabel zawierających dane uczniów objętych w danym roku kontrolą, b) pism do rodziców/prawnych opiekunów w sprawie złożenia pisemnego oświadczenia o sposobie i miejscu realizacji nauki przez ich dziecko, c) oświadczeń rodziców/prawnych opiekunów w sprawie sposobu i miejsca realizacji nauki przez ich dziecko.

(akta kontroli str. 926)

W sprawie egzekwowania spełniania obowiązku nauki przez młodzież zamieszkałą na terenie Opola, Zastępca Prezydenta wyjaśnił: w okresie objętym kontrolą, tj. w latach 2022-2025 nie były wysyłane do rodziców dzieci uchodźców z Ukrainy – dotyczy dzieci niepełnoletnich, ani do uczniów pełnoletnich, żądania przekazania informacji o formie spełniania obowiązku nauki przez ich dziecko bądź ucznia pełnoletniego, bowiem w zestawieniach otrzymanych ze szkół wykazane były osoby, poza tymi którzy złożyli oświadczenia o spełnianiu obowiązku nauki w systemie ukraińskim, wpisane do ww. ewidencji ludności.

(akta kontroli str. 86-94)

W latach szkolnych 2022/2023 - 2024/2025 w ww. ewidencji prowadzonej przez Wydział Oświaty na podstawie danych ujętych w ewidencji ludności, wykazach uczniów oraz w Systemie Informacji Oświatowej ujęto odpowiednio 193, 223, 355 uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy, podlegających obowiązkowi nauki. W roku szkolnym 2021/2022 w ewidencji tej nie ujęto żadnych uczniów.

(akta kontroli str. 86-94)

Zastępca Prezydenta wyjaśnił: Wydział Oświaty w latach 2022-2025 nie pozyskiwał danych o dzieciach zamieszkałych na terenie Miasta Opola z innych źródeł lub innych instytucji niż ewidencja ludności w systemie KSAT, do której to ma dostęp, bowiem w przepisach Prawa oświatowego nie znajduje się żadna delegacja, uprawniająca Prezydenta Miasta do pozyskiwania danych osobowych z innych instytucji. Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest odrębnym administratorem danych, który gromadzi dane dla swoich celów i zadań określonych w innych przepisach niż przepisy oświatowe.

(akta kontroli str. 1004)

Według danych statystycznych przekazanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych na podstawie wypłacanych świadczeń wychowawczych dla wnioskodawców, którzy przybyli z terytorium Ukrainy w związku z działaniami wojennymi, w Opolu zamieszkiwało: a) w 2022 r. – 1,9 tys. dzieci w wieku 7-15 lat oraz 0,3 tys. dzieci w wieku 16-18 lat; b) w 2023 r. – 1,3 tys. dzieci w wieku 7-15 lat, oraz 0,3 tys. dzieci w wieku 16-18 lat; c) w 2024 r. – 1,2 tys. dzieci w wieku 7-

15 lat, oraz 0,5 tys. dzieci w wieku 16-18 lat; d) w 2025 r. – 1,1 tys. dzieci w wieku 7-15 lat, oraz 0,3 tys. dzieci w wieku 16-18 lat.

(akta kontroli str. 1005-1006)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie zapewnienie przez kontrolowaną jednostkę warunków organizacyjnych do realizacji prawa do nauki przez dzieci uchodźców z Ukrainy. Miasto Opole zapewniało realizację w szkołach dodatkowej bezpłatnej nauki języka polskiego oraz zajęć wyrównawczych dla uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy. Ponadto wspomagano nauczycieli w ich doskonaleniu i doksztalcaniu zawodowym. W Wydziale Oświaty prowadzono ewidencję spełniania obowiązku nauki przez uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy i sprawowano kontrolę w tym zakresie. Prezydent przekazywał dyrektorom publicznych szkół podstawowych działających na terenie Miasta Opola informacje o aktualnym stanie i zmianach w ewidencji dzieci i młodzieży w wieku 3-18 lat w oparciu o adresy zameldowania tych dzieci.

OBSZAR

2. Warunki finansowe do realizacji prawa do nauki przez dzieci uchodźców z Ukrainy

Opis stanu
faktycznego

2.1. Zgodnie z wymogiem wynikającym z art. 14 ust. 14 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy, Miasto Opole wydzieliło rachunek dochodów Funduszu Pomocy.

(akta kontroli str. 83-84, 90, 332)

Plany finansowe dla środków Funduszu Pomocy na lata 2022-2025 zostały opracowane zgodnie z wymogiem określonym w art. 14 ust. 14-15 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy i przyjęte zarządzeniami Prezydenta⁴¹.

Plany te podlegały aktualizacji na podstawie comiesięcznych informacji otrzymywanych z Ministerstwa Finansów w zakresie przekazania środków z Funduszu Pomocy z tytułu wsparcia dodatkowych zadań oświatowych związanych z kształceniem, wychowaniem i opieką nad uczniami – dziećmi uchodźców z Ukrainy⁴².

⁴¹ Zarządzenia: a/ OR.I.0050.158.2022 z 31 marca 2022 r. w sprawie ustalenia planu finansowego dla środków Funduszu Pomocy miasta Opola na 2022 rok, b/ OR.I.0050.60.2023 z 6 lutego 2023 r. w sprawie ustalenia planu finansowego dla środków Funduszu Pomocy miasta Opola na 2023 rok, c/ OR.I.0050.67.2024 z 31 stycznia 2024 r. w sprawie ustalenia planu finansowego dla środków Funduszu Pomocy miasta Opola na 2024 rok oraz d/ OR.I.0050.80.2025 z 3 lutego 2025 r. w sprawie ustalenia planu finansowego dla środków Funduszu Pomocy miasta Opola na 2025 rok.

⁴² Zarządzenia zmieniające zarządzenie w sprawie ustalenia planu finansowego dla środków Funduszu Pomocy miasta Opola: a/ na 2022 r.: OR.I.0050.216.2022 z 29 kwietnia 2022 r., OR.I.0050.320.2022 z 31 maja 2022 r., OR.I.0050.394.2022 z 30 czerwca 2022 r., OR.I.0050.548.2022 z 2 sierpnia 2022 r., OR.I.0050.602.2022 z 31 sierpnia 2022 r., OR.I.0050.649.2022 z 30 września 2022 r., OR.I.0050.695.2022 z 31 października 2022 r., OR.I.0050.744.2022 z 1 grudnia 2022 r. oraz OR.I.0050.794.2022 z 30 grudnia 2022 r.; b/ na 2023 r.: OR.I.0050.127.2023 z 28 lutego 2023 r., OR.I.0050.211.2023 z 31 marca 2023 r., OR.I.0050.283.2023 z 28 kwietnia 2023 r., OR.I.0050.348.2023 z 31 maja 2023 r., OR.I.0050.399.2023 z 30 czerwca 2023 r., OR.I.0050.553.2023 z 31 lipca 2023 r., OR.I.0050.628.2023 z 31 sierpnia 2023 r., OR.I.0050.678.2023 z 29 września 2023 r., OR.I.0050.721.2023 z 31 października 2023 r., OR.I.0050.816.2023 z 30 listopada 2023 r. oraz OR.I.0050.866.2023 z 29 grudnia 2023 r.; c/ na 2024 r.: OR.I.0050.141.2024 z 29 lutego 2024 r.,

Zgodnie z art. 14 ust. 19 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy informacja o wykonaniu planu finansowego środków Funduszu była przedkładana przez Prezydenta Radzie Miasta Opola każdorazowo po zakończeniu roku budżetowego (tj. za lata 2022-2024).

Plany finansowe środków Funduszu w latach objętych kontrolą zostały wykonane w następującej wysokości:

a/ w 2022 r.: dochody – 30 139,01 tys. zł oraz wydatki – 29 156,41 tys. zł;

b/ w 2023 r.: dochody – 31 880,29 tys. zł, przychody – 982,6 tys. zł⁴³ oraz wydatki – 29 346,82 tys. zł;

c/ w 2024 r.: dochody – 27 666,45 tys. zł, przychody – 3 516,1 tys. zł⁴⁴ oraz wydatki – 29 483,15 tys. zł;

d/ w 2025 r. (do 31 marca): dochody – 7 251,52 tys. zł oraz wydatki – 5 778,33 tys. zł.

Plany finansowe środków Funduszu na lata 2022-2025 zostały przyjęte i wykonane w zakresie dodatkowych zadań oświatowych.

(akta kontroli str. 83-84, 90-93, 333-476, 477-500)

2.2. W latach 2022-2025 (do 31 marca) kontrolowana jednostka wydatkowała środki na dodatkowe zadania oświatowe związane z kształceniem, wychowaniem i opieką nad dziećmi uchodźców z Ukrainy odpowiednio w następujących kwotach⁴⁵: a/ w 2022 r. – 6 730,07 tys. zł, 831,02 tys. zł⁴⁶ oraz 162,5 tys. zł⁴⁷; b/ w 2023 r. – 11 720,12 tys. zł, 1 293,6 tys. zł⁴⁸ oraz 2,05 tys. zł⁴⁹;

OR.I.0050.218.2024 z 29 marca 2024 r., OR.I.0050.272.2024 z 30 kwietnia 2024 r., OR.I.0050.339.2024 z 31 maja 2024 r., OR.I.0050.411.2024 z 28 czerwca 2024 r., OR.I.0050.557.2024 z 31 lipca 2024 r., OR.I.0050.609.2024 z 30 sierpnia 2024 r., OR.I.0050.654.2024 z 30 września 2024 r., OR.I.0050.709.2024 z 31 października 2024 r., OR.I.0050.783.2024 z 29 listopada 2024 r. oraz OR.I.0050.856.2024 z 31 grudnia 2024 r.; d/ na 2025 r.: OR.I.0050.146.2025 z 28 lutego 2025 r. oraz OR.I.0050.226.2025 z 28 marca 2025 r.

⁴³ W tym: 134,14 zł wolne środki, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1530, ze zm.) oraz 982, 46 tys. zł przychody jednostek samorządu terytorialnego z niewykorzystanych środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu, wynikających z rozliczenia dochodów i wydatków nimi finansowanych związanych ze szczególnymi zasadami wykonywania budżetu określonymi w odrębnych ustawach.

⁴⁴ W tym: 255,47 zł wolne środki, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 6 ustawy o finansach publicznych oraz 3 515,8 tys. zł przychody jednostek samorządu terytorialnego z niewykorzystanych środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu, wynikających z rozliczenia dochodów i wydatków nimi finansowanych związanych ze szczególnymi zasadami wykonywania budżetu określonymi w odrębnych ustawach.

⁴⁵ Środki z Funduszu Pomocy przekazywane przez Ministerstwo Finansów na realizację dodatkowych zadań oświatowych związanych z kształceniem, wychowaniem i opieką nad dziećmi i uczniami będącymi obywatelami Ukrainy były wykazywane w dziale 801 *Oświata i wychowanie*, rozdziale 80195 *Pozostała działalność*.

⁴⁶ W tym: 791,44 tys. zł w ramach środków przekazanych przez Ministra Finansów na realizację dodatkowych zadań związanych z wychowaniem uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy oraz 39,58 tys. zł przekazane przez Wojewodę Opolskiego na stypendia i zasiłki szkolne (dział 854 *Edukacyjna opieka wychowawcza*, rozdział 85495 *Pozostała działalność*).

⁴⁷ Środki przekazane przez Wojewodę Opolskiego na zapewnienie posiłku dla dzieci i młodzieży (dział 852 *Pomoc społeczna*, rozdział 85295 *Pozostała działalność*).

⁴⁸ W tym: 1 202,04 tys. zł w ramach środków przekazanych przez Ministra Finansów na realizację dodatkowych zadań związanych z wychowaniem uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy oraz 91,56 tys. zł przekazane przez Wojewodę Opolskiego na stypendia i zasiłki szkolne.

⁴⁹ Środki przekazane przez Wojewodę Opolskiego na zapewnienie posiłku dla dzieci i młodzieży.

c/ w 2024 r. – 17 101,24 tys. zł, 2 439,36 tys. zł⁵⁰ oraz 220,00 zł⁵¹; d/ w 2025 r. (do 31 marca) – na kształcenie 3 225,89 tys. zł oraz na wychowanie 494,42 tys. zł⁵². Dodatkowo w latach 2022-2025 (do 31 marca) w ramach środków otrzymanych od Ministra Finansów na realizację dodatkowych zadań oświatowych obejmujących opiekę nad dziećmi uchodźców z Ukrainy, przedszkola wydatkowały środki w wysokości wynoszącej odpowiednio: 1 891,03 tys. zł, 5 746,54 tys. zł, 4 785,53 tys. zł oraz 1 245,45 tys. zł.

(akta kontroli str. 93-94, 482-484, 490-493, 498-500)

2.3. W roku szkolnym 2022/2023 zakup podręczników, materiałów ćwiczeniowych i edukacyjnych dla uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy, został sfinansowany ze środków budżetu państwa. Wnioski o dofinansowanie składane były do Wojewody Opolskiego za pośrednictwem Opolskiego Kuratora Oświaty w maju, lipcu i wrześniu 2022 r. Kwota o jaką ostatecznie wnioskowano wyniosła łącznie 1 047,68 tys. zł i dotyczyła 10 116 uczniów, w tym 823,02⁵³ uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy. Dofinansowanie przyznano w pełnej wnioskowanej wysokości. Z ww. środków wydatkowano 1 017,81 tys. zł, co było wynikiem oszczędności powstałych przy zakupie. Szacunkowa kwota środków wydatkowanych na zakup podręczników, materiałów edukacyjnych i ćwiczeniowych dla uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy wyniosła 82,8 tys. zł⁵⁴. Zastępca Prezydenta wyjaśnił: (...) *W roku szkolnym 2022/2023 tut. Urząd działał zgodnie z ustawą (...) o pomocy obywatelom Ukrainy (art. 50 ust. 1), w którym nie ma informacji o finansowaniu podręczników z innego źródła dla uczniów z terenów Ukrainy. W otrzymanym piśmie z Kuratorium Oświaty w Opolu nr ZFK.3146.3.2022 z 1 kwietnia 2022 r. oraz zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 marca 2022 r. w sprawie udzielenia dotacji celowej na wyposażenie szkół w podręczniki, materiały edukacyjne i materiały ćwiczeniowe, wskazuje się jedno źródło finansowania dla wszystkich uczniów – z budżetu państwa.*

(akta kontroli str. 598-603, 1048-1089)

Miasto Opole 22 maja 2023 r. złożyło do Opolskiego Kuratora Oświaty, na podstawie art. 50b ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy, wniosek na zakup podręczników, materiałów edukacyjnych i ćwiczeniowych w roku szkolnym 2023/2024 dla 694 uczniów publicznych i niepublicznych szkół podstawowych oraz szkół artystycznych realizujących kształcenie ogólne w zakresie szkoły podstawowej, będących obywatelami Ukrainy - na łączną kwotę 114,79 tys. zł. Do ww. wniosku złożono dwie korekty (aktualizacje informacji): a/ z 31 sierpnia 2023 r., w której wykazano wnioskowaną kwotę w wysokości

⁵⁰ W tym: 2 394,32 tys. zł w ramach środków przekazanych przez Ministra Finansów na realizację dodatkowych zadań związanych z wychowaniem uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy oraz 45,04 tys. zł przekazane przez Wojewodę Opolskiego na stypendia i zasiłki szkolne.

⁵¹ Środki przekazane przez Wojewodę Opolskiego na zapewnienie posiłku dla dzieci i młodzieży.

⁵² W ramach środków przekazanych przez Ministra Finansów na realizację dodatkowych zadań związanych z wychowaniem uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy.

⁵³ Na podstawie danych z SIO.

⁵⁴ Kwota wydatkowana podzielona przez ogólną liczbę uczniów i pomnożona przez liczbę uczniów z Ukrainy.

131,65 tys. zł na potrzeby 788 uczniów; b/ z 29 września 2023 r., w której ujęto kwotę w wysokości 140,14 tys. zł na potrzeby 839 uczniów⁵⁵.

Wnioskowane środki zostały przyznane w pełnej wysokości. Z ww. kwoty wydatkowano 129,84 tys. zł, a niewykorzystane środki w wysokości 10,3 tys. zł⁵⁶ zostały zwrócone na rachunek Wojewody Opolskiego⁵⁷.

(akta kontroli str. 592-596, 1090-1308)

W roku szkolnym 2024/2025 zakup podręczników, materiałów ćwiczeniowych i edukacyjnych dla uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy został sfinansowany ze środków budżetu państwa.

Wnioski o dofinansowanie składane były do Opolskiego Kuratora Oświaty w maju, lipcu i wrześniu 2024 r. Kwota, o jaką ostatecznie wnioskowano, wyniosła 1 491,21 tys. zł i dotyczyła 10 658 uczniów, w tym 853,5⁵⁸ uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy. Dofinansowanie przyznano w pełnej wysokości. Z ww. środków wydatkowano 1 420,13 tys. zł, co było wynikiem oszczędności powstałych przy zakupie. Szacunkowa kwota środków wydatkowanych na zakup podręczników, materiałów edukacyjnych i ćwiczeniowych dla uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy wyniosła 113,73 tys. zł⁵⁹.

Zastępca Prezydenta wyjaśnił: (...) *na podstawie pisma otrzymanego z Kuratorium Oświaty w Opolu nr ZFK.3146.1.4.2024 z 17 kwietnia 2024 r. dla wszystkich uczniów z Ukrainy przebywających na terenie naszego państwa w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego Państwa, zakup podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych był finansowany z budżetu państwa, rezerwa 26 (rozdział 80153, odpowiedni dla jednostki paragraf 2010; 2110, 2210). Dlatego też tutaj. Urząd nie składał żadnych wniosków na podręczniki do opolskiego wojewody na podstawie art. 50b ustawy (...) o pomocy obywatelom Ukrainy (...).*

(akta kontroli str. 598-603, 1015-1047)

2.4. W latach 2022-2025 (do 31 marca) Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie⁶⁰ w Opolu udzielał dzieciom uchodźców z Ukrainy pomocy materialnej o charakterze socjalnym. Stypendia przyznawano w oparciu o regulamin przyznawania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie Miasta Opola⁶¹.

W latach 2022-2024 stypendia szkolne wypłacono odpowiednio: a) 50 uczniom na łączną kwotę 39 580,80 zł w 2022 r.; b) 86 uczniom na łączną kwotę

⁵⁵ Z ww. liczby uczniów, którzy otrzymali wsparcie z Funduszu Pomocy 531 uczniów otrzymało podręczniki, materiały edukacyjne i ćwiczeniowe (komplety) i 308, którzy otrzymali materiały ćwiczeniowe.

⁵⁶ W tym: 8 912,72 zł zwroty dokonane przez szkoły oraz 1 387,45 zł niewykorzystane środki na obsługę zadanie.

⁵⁷ W tym 259,36 zł z tytułu odsetek.

⁵⁸ Na podstawie danych z SIO.

⁵⁹ Kwota wydatkowana podzielona przez ogólną liczbę uczniów i pomnożona przez liczbę uczniów z Ukrainy.

⁶⁰ Na podstawie Uchwały nr XXXIX/776/21 Rady Miasta Opola z dnia 29 kwietnia 2021 r. w sprawie upoważnienia Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Opolu do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji administracyjnych w sprawach świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie Miasta Opola (Dz. Urz. Woj. Opolskiego poz. 1273).

⁶¹ Uchwała nr XII/197/15 Rady Miasta Opola z dnia 25 czerwca 2015 r. w sprawie regulaminu udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie Miasta Opola (Dz. Urz. Woj. Opolskiego poz. 1575, ze zm.).

91 313,60 zł w 2023 r. oraz c) 57 uczniom na łączną kwotę 45 036,80 zł w 2024 r. Wypłaty stypendium realizowane były przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w czerwcu, wrześniu i grudniu. Do 31 marca 2025 r. nie zrealizowano wypłat stypendium należnych na 2025 r.

(akta kontroli str. 592-596 , 930-931, 932-938)

2.5. W latach 2022-2025 (do 31 marca) Miasto Opole nie zapewniało uczniom – dzieciom uchodźców z Ukrainy, bezpłatnego transportu do miejsca, w którym zapewniano im kształcenie w trybie przewidzianym w art. 52 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy.

Zastępca Prezydenta wyjaśnił: *Miasto Opole organizowało dowóz dla Uczniów z Ukrainy zgodnie z art. 39 ustawy Prawo oświatowe. Tym samym, gdy droga dziecka z domu do szkoły przekraczała: 1) 3 km w przypadku uczniów klas I-IV szkół podstawowych; 2) 4 km – w przypadku uczniów klas V-VIII szkół podstawowych, Miasto Opole zapewniało przewóz autobusem szkolnym. Uczniowie korzystali z autobusu szkolnego na podstawie kupionego wcześniej biletu miesięcznego. Po przedłożeniu przez rodzica faktury wraz z wnioskiem o zwrot kosztów przejazdu ucznia, na którym znajduje się numer konta rodzica, rodzice otrzymują zwrot kosztów zakupu w wysokości 48 zł (za taką kwotę uczeń może kupić imienny miesięczny bilet ulgowy uprawniający do przejazdu środkami miejskiego transportu na wybranej jednej lub dwóch liniach dziennych.)*

Ponadto Zastępca Prezydenta wyjaśnił: *obywatele Ukrainy mają prawo do wszystkich świadczeń pieniężnych przysługujących obywatelom polskim, m.in. świadczeń rodzinnych, Programu 800+, Rodzinnego Kapitału Opiekuńczego, świadczenia „Dobry Start”, a ponadto mają prawo do uzyskania Karty „Opolska Rodzina” i „Karty Seniora” obejmującej pakiet działań prorodzinnych. Samorząd Opola zdecydował o traktowaniu uczniów będących obywatelami Ukrainy na tych samych zasadach, co pozostałych mieszkańców Opola. Z uwagi na powyższe nie organizowano bezpłatnego transportu dla ww. osób w związku z art. 52 ww. ustawy ani nie zrezygnowano z dowozu uczniów w związku z ww. przepisem na rzecz dowozu w związku z art. 39 ust. 3 pkt 1 ustawy Prawo oświatowe.*

(akta kontroli str. 970-972, 1000-1001)

Z bezpłatnego dowozu w trybie art. 39 ust. 3 pkt 1 ustawy Prawo oświatowe w latach szkolnym 2022/2023 - 2023/2024 korzystało troje uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy⁶², uczęszczających do Publicznej Szkoły Podstawowej Nr 31 w Opolu. Powyższym uczniom przysługiwała refundacja kosztów przejazdu komunikacją miejską w oparciu o przepisy zarządzenia dyrektora szkoły⁶³. Z tytułu tej refundacji szkoła wydatkowała 144 zł w roku szkolnym 2022/2023 oraz 288 zł w roku szkolnym 2023/2024. W latach szkolnych 2021/2022-2024/2025 nie było przypadków odmów udzielenia dofinansowania do darmowych przejazdów do szkoły uczniom o to wnioskującym.

(akta kontroli str. 970-972, 973-994)

⁶² Rok szkolny 2022/2023 – dwóch uczniów (jeden w styczniu i lutym 2023 r.; drugi w maju 2023 r.); rok szkolny 2023/2024 – jeden uczeń (styczeń – czerwiec 2024 r.).

⁶³ Zarządzenie nr 8/2018/2019 Dyrektora Publicznej Szkoły Podstawowej nr 31 w Opolu w sprawie zasad zwrotu kosztów przejazdu uczniów do szkoły z dnia 30 sierpnia 2019 r.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie zapewnienie przez jednostkę kontrolowaną warunków finansowych do realizacji prawa do nauki przez dzieci uchodźców z Ukrainy. W latach 2022-2025 Miasto Opole podjęło skuteczne działania umożliwiające dofinansowanie zakupu podręczników, materiałów edukacyjnych i ćwiczeniowych oraz udzielanie uczniom-dzieciom, uchodźcom z Ukrainy stypendiów szkolnych o charakterze socjalnym. Bezpłatny transport do szkół uczniom pochodzenia ukraińskiego organizowano w oparciu o przepisy prawa oświatowego, na takich samym zasadach, jak dla uczniów będących obywatelami polskimi.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z brakiem stwierdzenia nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, nie formułuje uwag i wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora jednostki organizacyjnej NIK. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Opole, 16 lipca 2025 r.

Kontrolerzy	Najwyższa Izba Kontroli
Agnieszka Broszczak	Delegatura w Opolu
główny specjalista kontroli państwowej	Dyrektor
<i>podpisano elektronicznie</i>	z up. Janusz Madej
Marek Jurkiewicz	p. o. Wicedyrektora
specjalista kontroli państwowej	<i>podpisano elektronicznie</i>
<i>podpisano elektronicznie</i>	